

Källa: Double Check. *Bolag inom Nordstjärnan

GRAFIK: LOTTA EKSTRÖM. FOTO: CLAES-GÖRAN FLINCK

Miljarder till spillo

Rekord för skattefinansierade affärer – trots kritiken

Den offentliga sektorns inköp sätter rekord efter att ha ökat till över 840 miljarder kronor under 2015.

Men trots larmsignaler från experter och myndigheter och löften om åtgärder från regeringen fortsätter miljardbelopp att slösas bort på dåliga upphandlingar.

”Enorma belopp går förlorade genom bland annat bristande affärsmannaskap och otillräckliga kontroller och uppföljningar. Det är förvånande och allvarligt eftersom det handlar om skattebetalarnas pengar”, säger Fredrik Tamm, expert på offentliga upphandlingar och grundare av konsultföretaget Double Check.

Bolaget kartlägger regelbundet den offentliga marknadens affärer och det rönt stor uppmärksamhet när Di i samband med förra årets studie rapporterade att uppemot 80 miljarder kronor av

skattebetalarnas pengar skulle kunna sparas, varje år. Detskilleräcka till att täcka statens ökade kostnad för migration, det internationella biståndet och ändå ge flera miljarder kronor över till andra ändamål som vård eller skola.

Regeringen reagerade starkt både på uppgifterna och på att Konkurrensverket hade upptäckt ”överskådande och alarmerande” brister på den offentliga marknaden.

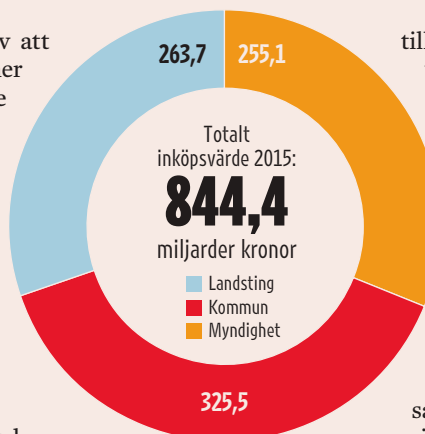
Bland annat framkom att tusentals oseriösa bolag har fått offentliga kontrakt,

sannolikt på grund av att många inköpsfunktioner är för snålt bemannade och lågt prioriterade.

”Oacceptabelt”, sa civilminister Ardalan Shekarabi och lovade förändringar i regelverken.

Men trots regeringens löften fortsätter slöseriet, hävdar Double Check.

”Även om regeringen har tryckt på för att myndigheterna måste bli effektivare och en särskild upphandlingsmyndighet har startats har tyvärr väldigt lite i praktiken hänt med hur de offentliga inköpen styrs och genomförs. Läget är tyvärr inte bättre nu, även om det är positivt med ett ökat fokus på den offentliga marknadens betydelse”, säger Fredrik Tamm.

Han uppskattar att i cirka 10 procent, eller 84 miljarder kronor, av dagens kostnader för de offentliga inköpen skulle kunna sparas, om det offentliga bland annat tog lärdom av hur det privata näringslivet effektiviserar sina inköp.

Enligt den nya sammanställningen ökade den offentliga sektorns inköp förra året

till 844 miljarder kronor. Det var en ökning med 2,5 procent från 2014 och nytt rekord. Kommunerna ökade mest, med 5 procent till totalt 325 miljarder kronor.

”Sveriges befolkning växer rekordsnabbt och därmed behovet av offentliga tjänster och service. En annan förklaring är sannolikt den goda ekonomiska tillväxten där den offentliga sektorn följer med. Den offentliga marknadens andel av Sveriges BNP ligger oförändrat på 21 procent”, säger Fredrik Tamm.

Stockholms läns landsting är den överlägset största inköparen bland de offentliga aktörerna. Migrationsverket är dock den stora tillväxtraket och klättrade till sjätte plats efter att ha ökat

inköpen med 49 procent i spåren av flyktingkrisen.

I föl delade 215 000 företag på de offentliga affärerna, att jämföra med 202 000 året före. Försvarsmaterielverkaren Saab tog över som största leverantör med affärer värda över 10 miljarder kronor.

Byggjättarna Peab, NCC och Skanska hör till vinnarna.

”Den offentliga marknaden är mycket viktig för oss och vi gynnas av att de offentliga investeringarna inom infrastruktur och byggande av allt från skolor till bostäder ökar. Vårt mål är att fortsätta växa på denna förhoppningsvis fortsatt starka marknad”, säger Jesper Göransson, vd för Peab.

KIM LUNDIN
kim.lundin@di.se
031-7015152

Civilministern i skamvrån – lovar effektivare upphandling

Civilminister Ardalan Shekarabi (S) skäms över att offentliga inköpare bidrar till dumpade arbetsvillkor.

Han flaggar för stora reformer som ska effektivisera den offentliga sektorns inköp och göra dem mer hållbara och ansvarsfulla.

Ardalan Shekarabi, som ansvarar för de offentliga inköpen i regeringen, anser att det finns en ”enorm potential” att effektivisera den offentliga sektorns inköp.

”En tredjedel av de offentliga utgifterna går till offentliga inköp och tyvärr har bland annat staten inte haft en ordentlig styrning på det

här området. En positiv förändringsprocess är i gång, men detta ändras inte över en natt”, säger han.

Ni lovade krafttag i föl. Vad har hänt egentligen?

”I höstas startades en ny upphandlingsmyndighet och den blir viktig för att förbättra uppföljningen och kunskapsläget, och för att uppnå reger-

ingens mål att inköpen blir betydligt mer resurseffektiva och miljömässigt och socialt ansvarsfulla.”

Tidigare i veckan sa han på en konferens för offentliga inköpare att han skämdes, eftersom han anser att offentliga aktörer genom sitt sätt att köpa i flera branscher är ledande i att bidra till social

dumpning. Han pekade särskilt ut taxibranschen men även bygg och städ.

”Vi vill därför bland annat göra det obligatoriskt att ställa krav på miniminivåerna i de svenska kollektivavtalen vid offentliga upphandlingar av tjänster och byggentreprenader.”

Regeringen jobbar med förslag för att effektivisera och för att begränsa möjligheterna att överklaga upphandlingar. Inom kort kommer också ett kraftigt förslag för hur EU:s nya upphandlingsdirektiv ska införas i svensk lagstiftning.

KIM LUNDIN